

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 5.10.2017
COM(2017) 563 final

2017/0244 (NLE)

Návrh

DOPORUČENÍ RADY

**o Evropském rámci pro
kvalitní a efektivní učňovskou přípravu**

{SWD(2017) 322 final}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Důvody a cíle návrhu

Návrh Evropského rámce pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu přispívá k prioritě EU v oblasti pracovních míst, růstu a investic. Navazuje na novou agendu dovedností pro Evropu z roku 2016 a na její záměr zlepšit kvalitu a relevantnost nabývaných dovedností a na sdělení „Investice do evropské mládeže“ z roku 2016, které vyzývá k obnovení úsilí na podporu mladých lidí při nabývání znalostí, dovedností a zkušeností, jež je připraví na jejich první zaměstnání, na úspěšnou profesní dráhu a na to, aby se stali aktivními občany.

Učňovská příprava je v odborném vzdělávání a přípravě obzvláště efektivní formou učení se práci, která usnadňuje přechod od vzdělávání a odborné přípravy do práce. Poskytuje dovednosti, které zaměstnavatelé potřebují, a zvyšuje konkurenceschopnost a produktivitu společností a pracovišť. Většinu učňů sice tvoří mladí studující, ale učňovská příprava se rovněž stále více nabízí starším pracovníkům, aby získali kvalifikaci, která zvyšuje jejich zaměstnatelnost a příležitosti pro profesní rozvoj.

Vzhledem k prokázané účelnosti pro usnadnění přístupu lidí na trh práce a zlepšení jejich profesních možností je učňovská příprava v EU prioritou politiky, dokud nezaměstnanost mladých lidí v EU (16,9 % v červenci 2017) zůstává více než dvojnásobná oproti celkové míře nezaměstnanosti (7,7 % v červenci 2017).

Důkazy z Evropského střediska pro rozvoj odborného vzdělávání (Cedefop) a procesu evropského semestru ukazují, že většina členských států uskutečňuje významné reformy učňovské přípravy a že existuje silný tlak na zvýšení nabídky učňovské přípravy.

Pozitivní účinky učňovské přípravy na podmínky na trhu práce a zaměstnatelnost mladých lidí závisejí na její kvalitě. Systémy učňovské přípravy jsou rozšířené v celé EU, ale jsou velmi rozdílně organizovány. OECD zdůraznila, že jsou nezbytné vysoce kvalitní standardy, aby se zabránilo tomu, aby učňovská příprava směřovala k pracovním místům s nízkou kvalifikací. I malý podíl nabídek nízké kvality může poškodit její celkovou pověst¹.

Toto doporučení vychází z nejnovějších důkazů v dané oblasti a poskytuje orientaci, jak zavést systémy učňovské přípravy, které fungují a přinášejí výsledky jak pro učně, tak pro zaměstnavatele.

Vzájemná důvěra vytvořená prostřednictvím společně dohodnutých kritérií může mít navíc kladný dopad na mobilitu učňů.

Toto doporučení doplňuje unijní iniciativy usnadňující mladým lidem přechod do zaměstnání, zejména pak doporučení Rady o rámci pro kvalitu stáží.

Obecným cílem je zvýšit zaměstnatelnost a osobní rozvoj učňů a přispět k rozvoji vysoce kompetentní a kvalifikované pracovní síly, která reaguje na potřeby trhu práce.

Specifickým cílem je poskytnout ucelený rámec pro učňovskou přípravu založený na společném chápání toho, co definuje kvalitu a efektivitu, s přihlédnutím k rozmanitosti systémů odborného vzdělávání a přípravy v členských státech.

¹ OECD(2017), Striking the right balance – Costs and benefits of apprenticeship (Nalezení správné rovnováhy – náklady a přínosy učňovské přípravy).

Bude podporovat reformy učňovské přípravy v členských státech s cílem vytvořit základnu pro její kvalitu a efektivitu.

- **Oblast působnosti návrhu**

Doporučení vybízí členské státy, aby uplatňovaly komplexní a soudržný soubor kritérií pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu. Pro účely tohoto doporučení se učňovskou přípravou rozumí:

formální systémy odborného vzdělávání a přípravy, které kombinují významný podíl učení se prací ve společnostech a na jiných pracovištích s výukou v institucích vzdělávání nebo odborné přípravy a které vedou ke státně uznávaným kvalifikacím. Tyto systémy charakterizuje smluvní vztah mezi učněm, zaměstnavatelem a/nebo institucí odborného vzdělávání a přípravy, přičemž učeň je za svou práci placen nebo odměňován.

Tato definice je dostatečně široká na to, aby pokryla různé formy systémů učňovského vzdělávání, které se vyskytují v členských státech, a aby se rozvíjela a byla používána v rámci Evropské aliance pro učňovskou přípravu.

- **Politický kontext**

Římským prohlášením² ze dne 25. března 2017 se vedoucí představitelé EU zavázali, že budou usilovat o „Unii, kde mladí lidé dostávají nejlepší vzdělání a odbornou přípravu a mohou studovat a nalézat uplatnění po celém kontinentu“. Kvalitní a efektivní učňovská příprava je základní součástí tohoto závazku, neboť mladým lidem poskytuje dovednosti, které zajišťují přístup na trh práce.

Evropský pilíř sociálních práv³ představený dne 26. dubna 2017 stanoví 20 základních zásad a práv, jež podpoří spravedlivé a dobře fungující trhy práce a systémy sociálního zabezpečení. Tyto zásady a práva jsou rozděleny do tří kategorií, jež jsou všechny důležité pro poskytování kvalitní a efektivní učňovské přípravy: 1) rovné příležitosti a přístup na trh práce; 2) spravedlivé pracovní podmínky; 3) sociální ochrana a začleňování. První zásadou je, že každý má právo na kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení za účelem udržování a získávání dovedností, které mu umožňují plně se účastnit života ve společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce.

- **Učňovská příprava v politickém programu**

V červnu 2016 zdůraznila nová agenda dovedností pro Evropu⁴, že do navrhování a poskytování odborného vzdělávání a přípravy a učňovské přípravy založených na pracovní činnosti by se měli zapojit podniky a sociální partneři. Komise oznámila svůj záměr podporovat příležitosti pro širší učení se prací, vyvinout soubor podpůrných služeb pro sdílení znalostí, navazování kontaktů a spolupráci v oblasti učňovské přípravy a podpořit sociální partnery při pokračování jejich společné práce pomocí možného rámce kvality pro učňovskou přípravu. Tento závazek byl potvrzen ve sdělení „Investice do evropské mládeže“ z prosince 2016, které nastínilo záměr předložit podnět s cílem zvýšit kvalitu, nabídku, přitažlivost a dostupnost učňovské přípravy⁵.

Nová agenda dovedností vycházela z předchozích iniciativ jako Evropská aliance pro učňovskou přípravu, jež byla zahájena v roce 2013 s cílem posílit kvalitu, nabídku a image

² <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>

³ COM(2017) 250 final a C(2017) 2600 final.

⁴ COM(2016) 381 final.

⁵ COM(2016) 940 final.

učňovské přípravy a (v nedávné době) mobilitu učňů. Do Evropské aliance pro učňovskou přípravu přistoupilo přijetím vnitrostátních závazků 27 členských států⁶ a společnosti, sociální partneři, poskytovatelé odborného vzdělávání a přípravy a další zúčastněné strany učinili více než 200 příslibů. Prostřednictvím těchto příslibů bylo aktivováno více než 700 000 nabídek učňovské přípravy, stáží a prvních pracovních míst.

Doporučení Rady ze dne 22. dubna 2013 o zavedení záruk pro mladé lidi⁷ doporučuje, aby členské státy zajistily, že všichni mladí lidé mladší 25 let obdrží ve lhůtě čtyř měsíců od okamžiku, kdy se stali nezaměstnanými nebo ukončili formální vzdělávání, kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovské přípravy nebo stáže. Koncem roku 2016 bylo na základě záruk pro mladé lidi nabídnuto přibližně 390 000 míst učňovské přípravy.

Evropský účetní dvůr vyzval k zavedení atributů kvality pro učňovskou přípravu, jež má být podporována z rozpočtu Evropské unie⁸, a Evropský parlament⁹ požadoval opatření k zajištění toho, že budou zavedeny normy kvality pro učňovskou přípravu. Nedávná studie z Parlamentu řeší potřebu vyjasnění otázky pracovní smlouvy a odměňování v učňovské přípravě¹⁰.

V roce 2015 se evropské vlády a sociální partneři dohodli na závěrech z Rigy ohledně střednědobých cílů v oblasti odborného vzdělávání a přípravy (pro období 2015–2020). Jednou z priorit je „podpora učení se prací ve všech jeho podobách se zvláštní pozorností věnovanou učňovské přípravě, a to prostřednictvím zapojení sociálních partnerů, podniků, komor a poskytovatelů odborného vzdělávání a přípravy a rovněž prostřednictvím podpory inovací a podnikání.“

Od května 2018 budou členské státy zveřejňovat volná místa pro učňovskou přípravu na základě pracovní smlouvy v síti EURES¹¹. Zlepšená transparentnost usnadní propojení kandidátů s nabídkami dostupnými v jiných zemích. Podpoří rovněž spolupráci v oblasti mobility učňovské přípravy stanovené v programu Erasmus+ a dalších nástrojích.

• **Stávající činnosti v oblasti kvality a efektivity**

Pod záštitou Evropské aliance pro učňovskou přípravu bylo vyvinuto významné úsilí o posílení důkazů v otázkách kvality a efektivity učňovské přípravy. Dne 15. října 2013 přijaly členské státy prohlášení Rady o Evropské alianci pro učňovskou přípravu. Prohlášení nastínilo společné hlavní zásady pro účelnost a přitažlivost učňovské přípravy, jež mají být podporovány a ve vhodných případech a podle vnitrostátních okolností sledovány.

Pracovní skupina pro odborné vzdělávání a přípravu působící ve strategickém rámci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (ET2020), která se skládá ze zástupců členských států, sociálních partnerů a poskytovatelů odborného vzdělávání a přípravy, během svého funkčního období 2014–2015 vypracovala dvacet hlavních zásad pro vysoce výkonnou učňovskou přípravu a učení se prací se zaměřením na čtyři témata: 1) zapojení vnitrostátní veřejné správy

⁶ Všechny členské státy EU s výjimkou Spojeného království. Rovněž všech pět kandidátských zemí a tři země ESVO (Island, Norsko, Švýcarsko) přijaly vnitrostátní závazky.

⁷ Úř. věst., 2013/C 120/01.

⁸ Zvláštní zpráva Účetního dvora EU č. 3/2015: Systém záruk EU pro mladé lidi: první kroky jsou za námi, ale rizika související s jeho uplatňováním na nás teprve čekají.

⁹ Evropský parlament, Zpráva o programu Erasmus+ a dalších nástrojích na podporu mobility v oblasti odborného vzdělávání a přípravy – celoživotním pojetí učení (2015/2257(INI)).

¹⁰ Evropský parlament, Skills development and employment: Apprenticeships, internships and volunteering (Rozvoj dovedností a zaměstnanost: učňovská příprava, stáže a dobrovolná činnost), studie pro Výbor pro zaměstnanost a sociální věci, 2017.

¹¹ Nařízení (EU) 2016/589.

a sociálních partnerů; 2) podpora společností, zejména malých a středních podniků, které nabízejí učňovskou přípravu; 3) přitažlivost učňovské přípravy a zlepšené profesní poradenství; 4) zajišťování kvality při učení se prací.

S finanční podporou Komise pracovali mezioboroví evropští sociální partneři na kvalitě (EKOS) a nákladové efektivnosti (pod vedením BusinessEurope a jménem mezioborových organizací zaměstnavatelů EU) učňovské přípravy. V červnu 2016 se dohodli na společném prohlášení s názvem Towards a Shared Vision of Apprenticeships (Ke společné vizi učňovské přípravy).

Tripartitní Poradní výbor pro odborné vzdělávání (ACVT) zřízený z podnětu organizací EKOS a BusinessEurope, který sdružuje zástupce vlád a sociálních partnerů ze všech členských států, přijal v prosinci 2016 stanovisko k tématu „Společná vize kvalitní a účinné učňovské přípravy a učení se prací“, jež uvádí seznam 16 prvků, které je třeba zvážit při vytváření systémů učňovské přípravy.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

V míře, v jaké se učňovská příprava opírá o pracovní smlouvu, jsou učni standardně jak studujícími v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, tak pracovníky. Právní základ této iniciativy proto spočívá v článcích 153, 166 a 292 SFEU.

Podle článku 166 SFEU Unie provádí politiku odborného vzdělávání, jež podporuje a doplňuje činnost členských států při plném respektování jejich odpovědnosti za obsah a organizaci odborného vzdělávání.

Podle článku 153 SFEU Unie podporuje a doplňuje činnost členských států mimo jiné v oblasti pracovních podmínek, sociálního zabezpečení a sociální ochrany pracovníků (učni s pracovní smlouvou se považují za pracovníky) a rovněž v oblasti zapojení osob vyloučených z trhu pracovních příležitostí a boje proti sociálnímu vyloučení.

Podle článku 292 SFEU může Rada v oblastech pravomoci EU přijmout doporučení na základě návrhu Komise.

• Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)

Ve své práci pro rozvoj kvalitního vzdělávání a odborné přípravy a provádění politiky odborného vzdělávání je EU odpovědná za povzbuzování spolupráce mezi členskými státy, a je-li to nezbytné, podporování a doplňování jejich činnosti. V této souvislosti je dospět v celé Evropské unii k jednotnému chápání, co tvoří kvalitní a efektivní učňovskou přípravu, úkolem, který lze řešit pouze na evropské úrovni.

Evropský rámec kvalitní a efektivní učňovské přípravy podpoří a doplní vnitrostátní opatření v této oblasti v souladu s články 166 a 153 SFEU. Tato iniciativa uplatňuje zásadu subsidiarity tím, že plně zohledňuje, že systémy vzdělávání a odborné přípravy, stejně jako fungování trhu práce a pracovní podmínky, jsou v pravomoci členských států. Iniciativa plně respektuje rozmanitost vnitrostátních systémů učňovské přípravy, přičemž navrhuje soubor společných kritérií na podporu těchto rozdílných systémů, který zajišťuje přínosy jak pro učně, tak pro společnosti, které poskytují příležitosti k učňovské přípravě.

Iniciativa zlepší transparentnost a vzájemné porozumění systémů učňovské přípravy, a zejména kvalitu a efektivitu učňovské přípravy v celé EU. Může to mít též kladný dopad na přeshraniční mobilitu absolventů učňovské přípravy, neboť koordinovaný přístup na úrovni EU by zajistil součinnosti a spolupráci a maximalizoval pozitivní dopad.

Nabídnutí pokynů na úrovni EU přispívá navíc k vytvoření společného porozumění, jak lze kvalitu učňovské přípravy zlepšit. Může to rovněž pomoci členským státům při využívání evropských strukturálních a investičních fondů, zejména Evropského sociálního fondu, a při provádění Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí, řešení nezaměstnanosti, a zejména nezaměstnanosti a nečinnosti mladých lidí.

- **Proporcionalita**

Opatření navržená v rámci doporučení jsou přiměřená sledovaným cílům. Návrh doporučení Rady podpoří procesy reformy učňovské přípravy zahájené jednotlivými zeměmi a doplní úsilí členských států v této oblasti v kontextu rámce evropského semestru pro správu ekonomických záležitostí. Navrhované opatření respektuje postupy členských států a rozmanitost systémů. Uspokojuje potřebu diferencovaného přístupu odrážejícího různé hospodářské, finanční a sociální situace členských států a rozmanité podmínky na trhu práce. Použití stávajících sledovacích mechanismů v rámci evropského semestru zajistí, že nebude vytvořena žádná další administrativní zátěž.

- **Volba nástroje**

Navrhovaným nástrojem je návrh doporučení Rady, což respektuje zásady subsidiarity a proporcionality. Vychází ze stávajícího systému evropského práva a je v souladu s typem nástrojů, které jsou k dispozici pro evropská opatření v oblastech vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti. Jako právní nástroj signalizuje závazek členských států k opatřením stanoveným v tomto doporučení a poskytuje silný politický základ pro spolupráci na evropské úrovni v této oblasti při plném respektování pravomoci členských států v oblasti sociální politiky, vzdělávání a odborné přípravy.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX-POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Hodnocení *ex-post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů**

Nepoužije se.

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Doporučení odráží diskuse a konzultace s příslušnými zúčastněnými stranami včetně sociálních partnerů, podniků, zprostředkovatelských subjektů, jako jsou průmyslové, obchodní a živnostenské komory, profesních a odvětvových organizací, poskytovatelů vzdělávání a odborné přípravy, mladých lidí, organizací studentů a rodičů, jakož i místních, regionálních a celostátních orgánů.

Aby se zajistilo ještě hlubší a širší zapojení evropských mezioborových a odvětvových sociálních partnerů a obchodních a průmyslových komor, byla ve dnech 30. března a 7. června 2017 organizována slyšení. Konzultované zúčastněné strany zdůraznily, že návrh by měl:

- vycházet ze stanoviska Poradního výboru pro odborné vzdělávání, a zejména z jeho přílohy o prvcích učňovské přípravy a partnerském přístupu,
- poskytovat jasně vymezený rozsah působnosti při uznání rozmanitosti systémů členských států a z toho plynoucí obtížnosti zajistit společně dohodnutou definici učňovské přípravy a jejího rozlišení od jiných forem učení se prací,
- odrážet potřebu jak kvality, tak efektivity učňovské přípravy v souladu se společným prohlášením evropských sociálních partnerů a stanoviskem Poradního výboru pro odborné vzdělávání,

- zahrnovat mobilitu jako prvek, ale ne předpoklad, kvalitní a efektivní učňovské přípravy.

Diskuse se uskutečnily na zasedání Poradního výboru pro odborné vzdělávání dne 20. dubna 2017. Kromě již zmíněných bodů doporučil výbor Komisi, aby:

- vyjasnila, na co přesně se návrh vztahuje, tj. zda na učňovskou přípravu v přísném slova smyslu nebo zda se vztahuje rovněž na jiné formy učení se prací,
- objasnila, jak je návrh propojen s jinými příslušnými platformami a iniciativami, jako je Evropská aliance pro učňovskou přípravu, evropský referenční rámec pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy a Evropský portál pracovní mobility EURES.

Některé zástupce vlád v Poradním výboru pro odborné vzdělávání znepokojovala potenciálně široká oblast působnosti rámce, pokud jde o kritéria kvality a otázky správy.

Komise zdůraznila, že ačkoli návrh bude vycházet ze stanoviska Poradního výboru pro odborné vzdělávání, se kterým zástupci vlád a evropští sociální partneři již souhlasili, nebude to vázat členské státy v Radě. Komise rovněž kladla důraz na svůj záměr navrhnout rámec, jenž je jasný, relevantní a změni věci k lepšímu pro členské státy a zúčastněné strany.

Došlo také ke konzultacím s řediteli GŘ pro odborné vzdělávání, evropskými sdruženími poskytovatelů odborného vzdělávání a přípravy a se zúčastněnými stranami zapojenými do Evropské aliance pro učňovskou přípravu.

• **Posouzení dopadů**

Vzhledem k doplňujícímu přístupu navrhovaných činností k iniciativám členských států, dobrovolnosti navrhovaných činností a rozsahu očekávaných dopadů je míra, do které mohou být předběžně (*ex ante*) jasně určeny dopady, omezená, a proto nebylo provedeno posouzení dopadu. Návrh byl vypracován na základě důkazů shromážděných ve studiích, prostřednictvím konzultací s klíčovými zúčastněnými stranami a obětavé práce evropských sociálních partnerů a Poradního výboru pro odborné vzdělávání.

• **Účelnost a zjednodušování právních předpisů**

Nepoužije se.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Velké rozdíly v systémech učňovské přípravy a flexibilita při provádění tohoto doporučení ztěžují odhad vnitrostátních rozpočtových důsledků. Ačkoli mohou existovat počáteční náklady, vyšší kvalita a efektivita učňovské přípravy by v dlouhodobém horizontu měla vést k rozpočtovým přínosům na celostátní a/nebo regionální úrovni, na úrovni společnosti nebo zaměstnavatele a pro poskytovatele odborného vzdělávání a přípravy. Veřejné rozpočty mohou těžit z vyšší zaměstnatelnosti a snížení výdajů na nezaměstnanost, zatímco společnosti mohou těžit ze zlepšené produktivity a konkurenceschopnosti.

Pracovní dokument útvarů Komise připojený k tomuto návrhu vymezuje tři oblasti, ve kterých může mít doporučení Rady dopad na náklady:

- Zajišťování souladu s předpisy

Může dojít k nákladům souvisejícím se zajišťováním souladu s doporučením, jako jsou náklady spojené se mzdou či náhradou, finančními dotacemi nebo pobídkami a zajištěním instruktorů a mentorů pro pedagogickou podporu. V závislosti na nastavení se budou na takových nákladech podílet veřejné rozpočty a zaměstnavatelé, kteří poskytují odbornou

přípravu. Financování může být poskytováno například přes státní rozpočet nebo prostřednictvím zvláštních dávek, daní či dobrovolných příspěvků.

- **Správa**

Zavedení a provádění opatření pro kvalitu s sebou může nést správní náklady, což jsou buď jednorázové (či zřizovací) náklady, nebo průběžné (či opakované) náklady. Ačkoli je rámec zřízen na evropské úrovni, mohou existovat správní náklady na státní nebo regionální úrovni.

- **Provádění**

Pravděpodobně vzniknou určité náklady spojené s prováděním a sledováním kritérií pro kvalitu a efektivitu učňovské přípravy. V závislosti na tom, jak jsou organizovány úlohy a povinnosti, mohou takové náklady připadat na veřejné orgány, zprostředkovatelské subjekty nebo poskytovatele odborného vzdělávání a přípravy.

Zlepšování kvality a efektivnosti učňovské přípravy by mělo vést k vyšším úrovním dovedností, zaměstnatelnosti a produktivity. OECD zjistila, že dobře navržené systémy učňovské přípravy mohou být výhodnou investicí pro zaměstnavatele i učně, usnadnit přechod mladých lidí ze školy do práce a podpořit konkurenceschopnost a hospodářský růst.

Doporučení nevyžaduje další rozpočtové či personální zdroje EU pro Komisi.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a monitorování, postupy hodnocení a podávání zpráv**

Na vnitrostátní úrovni se v návrhu doporučení Rady členské státy vyzývají, aby podporovaly aktivní účast sociálních partnerů na navrhování, správě a provádění systémů učňovské přípravy v souladu s vnitrostátními systémy pracovněprávních vztahů a postupy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Členské státy by měly rovněž zahrnout příslušná opatření do svých národních programů reformy v rámci evropského semestru a brát tento rámec v úvahu při využívání finančních prostředků a nástrojů Unie.

Komise se vyzývá, aby s podporou Poradního výboru pro odborné vzdělávání sledovala uplatňování rámce v návaznosti na stávající postupy podávání zpráv v rámci evropského semestru a aby do tří let podala zprávu Radě.

- **Informativní dokumenty (u směrnic)**

Nepoužije se.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Doporučení členským státům

Rámec nabídne s přihlédnutím k rozmanitosti vnitrostátních struktur a systémů soubor kritérií na zajištění kvalitní a efektivní učňovské přípravy, přičemž umožní, aby v každém členském státě byly upřednostněny různé prvky těchto kritérií v závislosti na specifických rysech a odlišných potřebách vnitrostátních systémů učňovské přípravy. Tato flexibilita je nezbytná vzhledem k velkým rozdílům ve vnitrostátních systémech a různým možným politickým řešením, která lze použít na vnitrostátní úrovni.

Doporučení rozlišuje mezi dvěma soubory kritérií: jedním jsou kritéria pro potřebné podmínky učení a práce v systémech učňovské přípravy a druhým kritéria pro rámcové podmínky pro učňovskou přípravu na úrovni systému.

Kritéria pro podmínky učení a práce

Pro zajištění kvality a účelnosti systémů učňovské přípravy zahrnuje doporučení těchto sedm kritérií pro podmínky učení a práce:

1) písemná smlouva; 2) výsledky učení; 3) pedagogická podpora; 4) složka pracoviště; 5) plat a/nebo odměna; 6) sociální ochrana; 7) pracovní, zdravotní a bezpečnostní podmínky.

Kritéria pro rámcové podmínky

Doporučení zahrnuje rovněž těchto sedm kritérií pro rámcové podmínky, jež musí být zavedeny, aby podpořily zřízení a fungování kvalitní a efektivní učňovské přípravy:

8) regulační rámec; 9) zapojení sociálních partnerů; 10) podpora společností; 11) flexibilní vzdělávací dráhy a mobilita; 12) profesní poradenství a zvyšování povědomí; 13) transparentnost; 14) zajištění kvality a sledování absolventů.

Další vysvětlení každého z kritérií jsou uvedena v průvodním pracovním dokumentu útvarů Komise.

Následná opatření na úrovni EU

Doporučení zahrnuje ustanovení o vypracování souboru podpůrných služeb pro sdílení znalostí, vytváření sítí a vzájemné učení s cílem pomoci členským státům a příslušným zúčastněným stranám provádět systémy učňovské přípravy v souladu s tímto rámcem. Je reakcí na sdělení Komise „Investice do evropské mládeže“, které ohlásilo zavedení služby na podporu učňovské přípravy založené na poptávce, která bude vycházet z úspěšného modelu učení na základě srovnávání veřejných služeb zaměstnanosti a bude země podporovat při zavádění systémů učňovské přípravy nebo jejich reformách.

Navrhuje také další práci na zvyšování povědomí a podporu provádění tohoto rámce příslušným financováním z EU.

Návrh

DOPORUČENÍ RADY

o Evropském rámci pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na

články 153, 166 a 292 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Kvalitní a efektivní učňovská příprava, která vede ke kombinaci dovedností souvisejících s prací, zkušeností založených na práci a učení a klíčových kompetencí, usnadňuje mladým lidem vstup na trh práce, stejně jako dospělým jejich kariérní postup, a přechod do zaměstnání.
- (2) Dobře navržené systémy učňovské přípravy přinášejí prospěch zaměstnavatelům i studujícím. Vysoké normy kvality brání tomu, aby učňovská příprava směřovala k pracovním místům s nízkou kvalifikací a chabé odborné přípravě, která poškozuje její pověst. Kvalitní učňovská příprava přispívá též k sociálnímu začleňování tím, že začleňuje znevýhodněné studující a osoby přistěhovaleckého původu na trh práce.
- (3) Kvalitní a efektivní učňovská příprava se zřizuje prostřednictvím strukturovaných partnerství, která zapojují všechny příslušné zúčastněné strany, zejména sociální partnery, podniky, zprostředkovatelské subjekty, jako jsou průmyslové, obchodní a živnostenské komory, profesní a odvětvové organizace, poskytovatele odborného vzdělávání a přípravy, organizace mládeže a rodičů, jakož i místní, regionální a celostátní orgány. Od roku 2013 podporuje Komise ve spolupráci s členskými státy a příslušnými zúčastněnými stranami nabídku, kvalitu a image učňovské přípravy prostřednictvím Evropské aliance pro učňovskou přípravu, jež doposud aktivovala více než 700 000 nabídek učňovské přípravy, stáží a prvních pracovních míst. Iniciativy vedené podniky jako Evropský pakt mládeže aktivovaly další nabídky a pomohly podpořit partnerství mezi podniky a školami v celé Unii.
- (4) Evropští mezioboroví sociální partneři shromáždili důkazy vycházející z kvality a nákladové efektivnosti učňovské přípravy prostřednictvím své paralelní práce a svého společného prohlášení s názvem Towards a Shared Vision of Apprenticeships (Ke společné vizi učňovské přípravy) z června 2016, jež bylo základem pro stanovisko „Společná vize kvalitní a účinné učňovské přípravy a učení se prací“ přijaté dne 2. prosince 2016 Poradním výborem pro odborné vzdělávání (ACVT).

- (5) Evropský rámec kvalifikací (ERK), poprvé zřízený v roce 2008 a revidovaný v roce 2017¹², zlepšuje transparentnost, srovnatelnost a přenositelnost kvalifikací občanů včetně učňů.
- (6) Doporučení Rady ze dne 18. června 2009 o evropském referenčním rámci pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy¹³ zřídilo referenční nástroj na pomoc členským státům při podpoře a sledování soustavného zlepšování jejich systémů odborného vzdělávání a přípravy.
- (7) Evropské fórum mládeže vyzvalo prostřednictvím Evropské charty kvality stáží a učňovské přípravy z roku 2012 evropské země, evropské instituce a sociální partnery, aby zřídili nebo posílili právní rámce kvality pro učňovskou přípravu.
- (8) Doporučení Rady ze dne 22. dubna 2013 o zavedení záruk pro mladé lidi¹⁴ doporučuje, aby členské státy zajistily, že všichni mladí lidé mladší 25 let obdrží ve lhůtě čtyř měsíců od okamžiku, kdy se stali nezaměstnanými nebo ukončili formální vzdělávání, kvalitní nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovské přípravy nebo stáže.
- (9) Evropští sociální partneři, Evropská komise a Rada Evropské unie se ve společném prohlášení zřizujícím dne 2. července 2013 Evropskou alianci pro učňovskou přípravu zavázali přispět k nabídce, kvalitě a přitažlivosti učňovské přípravy.
- (10) Prohlášení Rady o Evropské alianci pro učňovskou přípravu z 15. října 2013 poukázalo na to, že efektivita a přitažlivost učňovské přípravy by měly být podpořeny jejich dodržováním několika společných hlavních zásad.
- (11) Doporučení Rady k rámci kvality stáží¹⁵ přijaté dne 10. března 2014 stanovilo řadu zásad s cílem zlepšit kvalitu stáží mimo formální vzdělávání a odborné přípravu.
- (12) Závěry z Rigy ze dne 22. června 2015 schválené ministry odpovědnými za odborné vzdělávání a přípravu učinily učení se práci ve všech jeho podobách, se zvláštní pozorností věnovanou učňovské přípravě, a vypracování mechanismů zajišťování kvality dvěma z pěti evropských priorit na období 2015–2020.
- (13) Pracovní skupina pro odborné vzdělávání a přípravu působící ve strategickém rámci v oblasti vzdělávání a odborné přípravy 2020 vypracovala v průběhu svého funkčního období 2014–2015 dvacet hlavních zásad pro vysoce výkonnou učňovskou přípravu a učení se práci.
- (14) Ve své zprávě o programu Erasmus+ a jiných nástrojích na podporu mobility v oblasti odborného vzdělávání a přípravy – celoživotním pojetí učení ze dne 4. března 2016 Evropský parlament požadoval opatření k zajištění norem kvality pro učňovskou přípravu.
- (15) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/589¹⁶ stanoví, že učňovská příprava založená na pracovní smlouvě může být od května 2018 inzerována na portálu EURES - Evropském portálu pracovní mobility.

¹² Úř. věst. C 189/15.

¹³ Úř. věst. C 155, 8.7.2009, s. 1.

¹⁴ Úř. věst. C 120, 26.4.2013, s. 1.

¹⁵ Úř. věst. C 88, 27.3.2014, s. 1.

¹⁶ Úř. věst. L 107, 22.4.2016, s. 1.

- (16) Ve svém sdělení ze dne 10. června 2016 Nová agenda dovedností pro Evropu Komise zdůraznila svoji podporu sociálním partnerům, aby co nejlépe využili výsledků svých společných projektů tím, že například zřídí rámec kvality pro učňovskou přípravu.
- (17) Sdělení Komise „Investice do evropské mládeže“ ze dne 7. prosince 2016¹⁷ vyzývalo k obnovení úsilí na podporu mladých lidí, aby získali co nejlepší start do života, investováním do jejich znalostí, dovedností a zkušeností, pomoci jim najít jejich první zaměstnání nebo odbornou přípravou pro jejich první zaměstnání. Cílem bylo pomoci mladým lidem chopit se příležitostí dobře se začlenit do společnosti, stát se aktivními občany a procházet úspěšnou profesní dráhou, a to též prostřednictvím rámce kvality vymezujícího základní zásady pro systémy učňovské přípravy.
- (18) Římské prohlášení ze dne 25. března 2017 zahrnuje závazek usilovat o Unii, kde mladí lidé dostávají nejlepší vzdělání a odbornou přípravu a mohou studovat a nalézat uplatnění po celém kontinentu.
- (19) Evropský pilíř sociálních práv ze dne 26. dubna 2017 stanoví řadu zásad, které podpoří spravedlivé a dobře fungující trhy práce a systémy sociálního zabezpečení, včetně práva na kvalitní a inkluzivní vzdělání a odbornou přípravu, aby se tak zajistily dovednosti, které odpovídají potřebám trhu práce a zapojení do společnosti. Stanoví záměr Komise navrhnout doporučení Rady, v němž budou definovány klíčové prvky, které by měly být zavedeny, aby lidem umožnily získat příslušné dovednosti a kvalifikace prostřednictvím vysoce kvalitních programů učňovské přípravy.
- (20) Cílem návrhu Komise na doporučení Rady o sledování absolventů přijatého dne 30. května 2017 je zlepšit dostupnost kvalitativních a kvantitativních informací o tom, co dělají absolventi – včetně učňů – po dokončení svého vzdělávání a odborné přípravy.
- (21) Podporu pro učňovskou přípravu poskytují evropské strukturální a investiční fondy (2014–2020), jmenovitě Evropský sociální fond (ESF) a Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), jakož i program Erasmus+, program Unie pro konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků (COSME), unijní Program pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) a Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI).
- (22) Evropský parlament a zúčastněné strany nedávno vyzvaly Komisi, aby stimulovala dlouhodobou mobilitu učňů v celé EU, čímž poskytne mladým lidem příležitost rozvíjet jak dovednosti specifické pro jednotlivá povolání, tak klíčové schopnosti. Komise odpověděla zavedením nové aktivity nazvané ErasmusPro, která speciálně podporuje delší pracovní stáže v zahraničí, do programu Erasmus+.
- (23) Ve svých zprávách o zárukách pro mladé lidi z let 2015 a 2017 doporučuje Evropský účetní dvůr, aby Komise vypracovala kritéria kvality pro učňovskou přípravu a jiné nabídky podporované v rámci této iniciativy.
- (24) Společné chápání kvalitní a efektivní učňovské přípravy mezi členskými státy podporuje jejich úsilí reformovat a modernizovat systémy učňovské přípravy, které poskytují vynikající vzdělávací a profesní dráhu. Společné chápání přispívá ke zvýšení vzájemné důvěry, a tudíž usnadňuje přeshraniční mobilitu učňů.
- (25) Celkovým cílem tohoto doporučení je zvýšit zaměstnatelnost a osobní rozvoj učňů a přispět k rozvoji vysoce schopné a kvalifikované pracovní síly, která reaguje na potřeby trhu práce.

¹⁷ COM(2016) 940 final.

- (26) Specifickým cílem je poskytnout ucelený rámec pro učňovskou přípravu založený na společném chápání toho, co definuje kvalitu a efektivitu, s přihlédnutím k rozmanitosti systémů odborného vzdělávání a přípravy v členských státech.
- (27) Pro účely tohoto doporučení je učňovská příprava chápána jako formální systémy odborného vzdělávání a přípravy, které kombinují významné učení se prací ve společnostech a na jiných pracovištích s učením v institucích vzdělávání nebo profesní přípravy a které vedou ke státně uznávaným kvalifikacím. Tyto systémy charakterizuje smluvní vztah mezi učněm, zaměstnavatelem a/nebo institucí odborného vzdělávání a přípravy, přičemž učeň je za svou práci placen nebo odměňován.
- (28) Toto doporučení nebrání členským státům v zachování nebo zřízení pokročilejších ustanovení pro učňovskou přípravu, než jsou ta, která jsou doporučena zde,

PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

Členské státy by měly v souladu s vnitrostátními právními předpisy a v úzké spolupráci se zúčastněnými stranami zajistit, aby systémy učňovské přípravy reagovaly na potřeby trhu práce a poskytovaly přínosy jak studujícím, tak zaměstnavatelům na základě kritérií pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu stanovených níže.

Kritéria pro podmínky učení a práce

Písemná smlouva

1. Před zahájením učňovské přípravy by měla být uzavřena písemná smlouva mezi zaměstnavatelem, učněm a institucí odborné přípravy, která definuje práva a povinnosti každé ze stran související s odbornou přípravou a prací.

Výsledky učení

2. Zaměstnavatelé a instituce odborné přípravy by měli definovat soubor komplexních výsledků učení, které zajišťují rovnováhu mezi specifickými dovednostmi souvisejícími s určitou prací a klíčovými schopnostmi podporujícími jak osobní rozvoj, tak celoživotní profesní příležitosti učňů s ohledem na měnící se profesní modely.

Pedagogická podpora

3. Instruktoři na pracovišti by měli být určení a pověřeni úkolem úzce spolupracovat s poskytovateli odborného vzdělávání a přípravy a učiteli s cílem poskytovat učňům vedení a zajistit pravidelnou vzájemnou zpětnou vazbu. Učitelé, instruktoři a mentoři by měli být podporováni, aby aktualizovali své dovednosti a schopnosti, aby prováděli odbornou přípravu učňů podle nejnovějších metod učení a odborné přípravy a potřeb trhu práce.

Složka pracoviště

4. Podstatná část zkušeností získaných během vzdělávání, to znamená nejméně polovina doby trvání učňovské přípravy, by se měla uskutečňovat na pracovišti. To by mělo zahrnovat příležitosti absolvovat část takových stáží v zahraničí.

Plat a/nebo odměna

5. Učni by měli dostávat plat a/nebo odměnu v souladu se státními nebo odvětvovými požadavky nebo s kolektivními smlouvami, pokud existují, a s přihlédnutím k ujednáním o sdílení nákladů mezi zaměstnavateli, učni a veřejnými orgány.

Sociální ochrana

6. Uční by měli mít právo na sociální ochranu včetně nezbytného pojištění v souladu s vnitrostátními právními předpisy.

Pracovní, zdravotní a bezpečnostní podmínky

7. Hostitelské pracoviště by mělo být v souladu s příslušnými pravidly a předpisy o pracovních podmínkách, zejména s právními předpisy o zdraví a bezpečnosti.

Kritéria pro rámcové podmínky

Regulační rámec

8. Měl by být zaveden jasný a konzistentní regulační rámec založený na spravedlivém a rovnocenném partnerském přístupu včetně strukturovaného a transparentního dialogu mezi všemi příslušnými zúčastněnými stranami. To by mohlo zahrnovat akreditační postupy pro společnosti a pracoviště, které nabízejí učňovskou přípravu.

Zapojení sociálních partnerů

9. Sociální partneři, včetně těch na odvětvové úrovni, by měli být zapojeni do navrhování, správy a provádění systémů učňovské přípravy v souladu s vnitrostátními systémy pracovněprávních vztahů a postupy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

Podpora společností

10. Měla by být poskytnuta finanční nebo nefinanční podpora, zejména malým a středním podnikům a mikropodnikům, a to na základě ujednání o sdílení nákladů mezi zaměstnavateli, uční a veřejnými orgány, což společností umožní nákladově efektivní učňovskou přípravu.

Flexibilní vzdělávací dráhy a mobilita

11. Požadavky na přijetí do učňovské přípravy by měly zohledňovat příslušné neformální a informální učení. Učňovská příprava by měla vést ke státně uznávané kvalifikaci se zařazením v souladu s evropským rámcem kvalifikací¹⁸ a měla by umožňovat přístup k jiným příležitostem ke vzdělávání, včetně na úrovních vysokoškolského vzdělávání a profesní přípravy, a k profesním dráhám. Nadnárodní mobilita učňů by měla být součástí kvalifikací učňovské přípravy.

Profesní poradenství a zvyšování povědomí

12. V průběhu učňovské přípravy by mělo být poskytováno profesní poradenství, mentorování a podpora v učení, aby se zajistily úspěšné výsledky a snížily předčasné odchody ze vzdělávacího procesu. Učňovská příprava by měla být propagována prostřednictvím činností zvyšování povědomí.

Transparentnost

13. Transparentnost nabídek učňovské přípravy a přístup k nim v rámci členského státu a mezi členskými státy by měly být zajištěny s podporou veřejných i soukromých služeb zaměstnanosti a ve vhodných případech pomocí nástrojů Unie, jako je síť EURES.

Zajištění kvality a sledování absolventů

¹⁸ Úř. věst. C 189/15.

14. Přístupy zajištění kvality by měly být zavedeny v souladu s evropským referenčním rámcem pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy¹⁹, včetně platného a spolehlivého posouzení výsledků učení. Mělo by být zajištěno sledování zaměstnanosti a kariérního postupu učňů.

Provádění na vnitrostátní úrovni

Za účelem provádění tohoto doporučení by členské státy měly:

15. podporovat aktivní účast sociálních partnerů na návrhu, správě a provádění systémů učňovské přípravy v souladu s vnitrostátními systémy pracovněprávních vztahů a postupy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy;
16. zahrnout příslušná prováděcí opatření do národních programů reformy v rámci evropského semestru;
17. brát tento rámec v úvahu při využívání finančních prostředků a nástrojů Unie podporujících učňovskou přípravu.

Komise by měla poskytovat nezbytnou podporu, mimo jiné prostřednictvím níže uvedených opatření:

Podpůrné služby

18. vypracování souboru podpůrných služeb pro sdílení znalostí, vytváření sítí a vzájemné učení s cílem pomoci členským státům a příslušným zúčastněným stranám provádět systémy učňovské přípravy v souladu s tímto rámcem;

Zvyšování povědomí

19. propagace excelence a přitažlivosti učňovské přípravy pomocí informačních kampaní, jako je Evropský týden odborných dovedností;

Financování

20. podporování provádění tohoto doporučení prostřednictvím příslušného financování z prostředků Unie v souladu s příslušným právním základem;

Následná opatření

21. sledování provádění tohoto doporučení s podporou tripartitního Poradního výboru pro odborné vzdělávání v návaznosti na stávající postupy podávání zpráv v rámci evropského semestru;
22. podání zprávy Radě o provádění rámce do tří let od data jeho přijetí.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*

¹⁹ Úř. věst. C 155, 8.7.2009, s. 1.